

KINH TẾ CHÍNH TRỊ MÁC-LÊNIN

Thời lượng: 30 tiết (2 tín chỉ)

ThS Phạm Thị Thùy Linh

GIỚI THIỆU KHÁI QUÁT MÔN KTCT MÁC - LÊNIN

1. Nội dung

Chương 1: Đối tượng, phương pháp nghiên cứu và chức năng của KTCT Mác - Lênin

Chương 2: Hàng hóa, thị trường và vai trò của các chủ thể tham gia thị trường

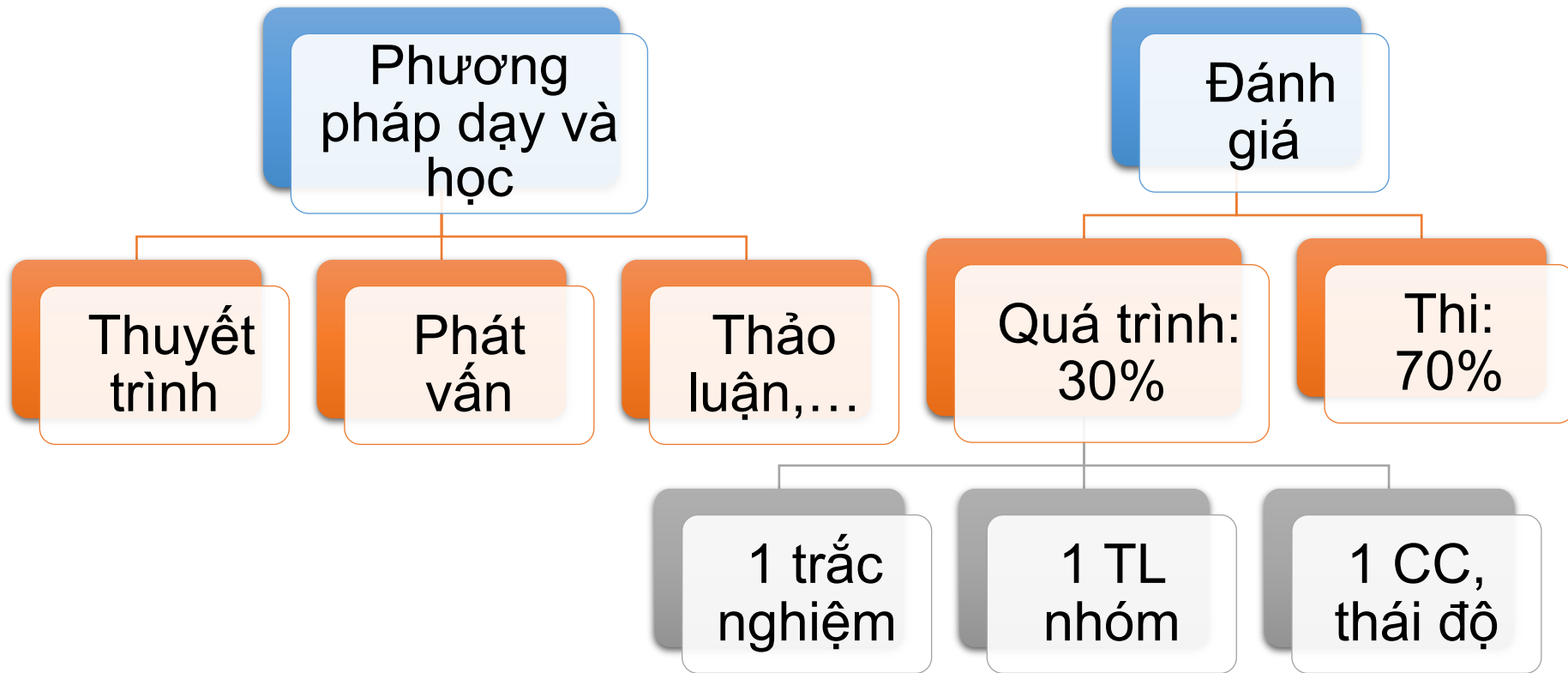
Chương 3: Giá trị thặng dư trong nền KTTT

Chương 4: Cạnh tranh và độc quyền trong KTTT

Chương 5: KTTT định hướng XHCN và các quan hệ lợi ích kinh tế ở Việt Nam

Chương 6: CNH, HĐH và hội nhập kinh tế quốc tế của Việt Nam

PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC VÀ ĐÁNH GIÁ

3. Yêu cầu người đối với người học:

Tự học, tự nghiên cứu

Suy nghĩ, trả lời câu hỏi, khuyến khích đưa ra lập luận trên quan điểm cá nhân

BT nhóm, thảo luận

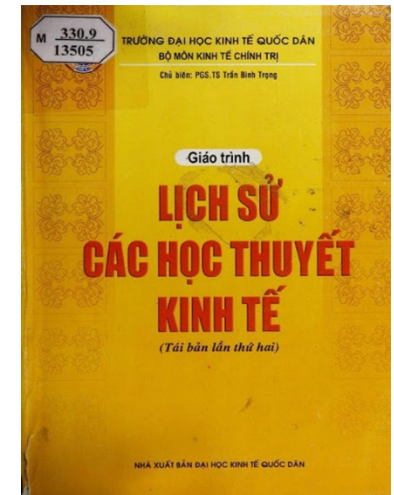
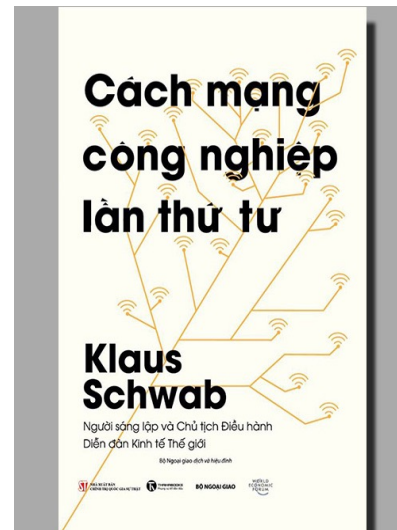
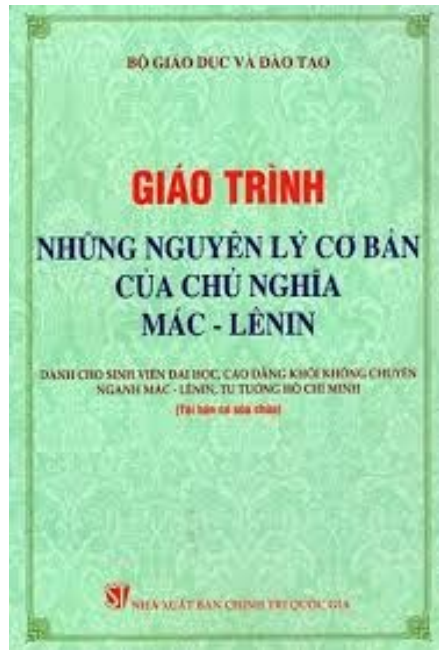
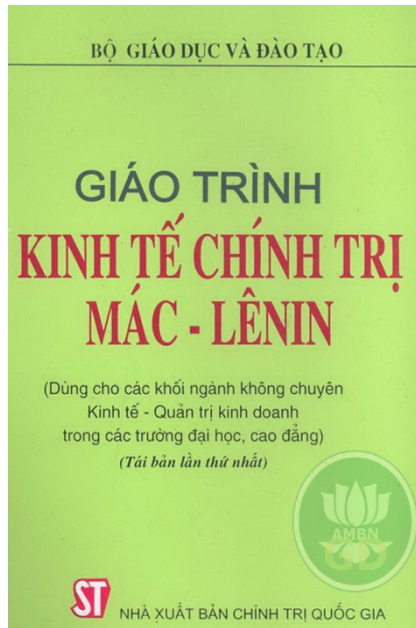

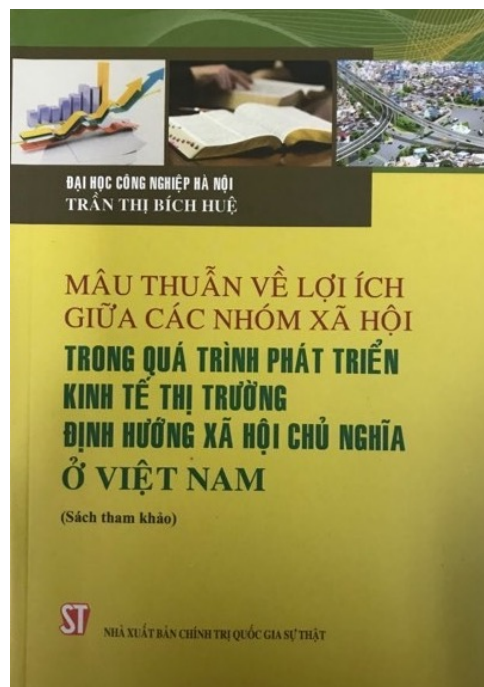
Tham gia học đầy đủ, đúng giờ

Không ngủ trong giờ học

4. Tài liệu học tập, tham khảo

PGS.TS. TRẦN THỊ VĂN HOA (Chủ biên)

CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP

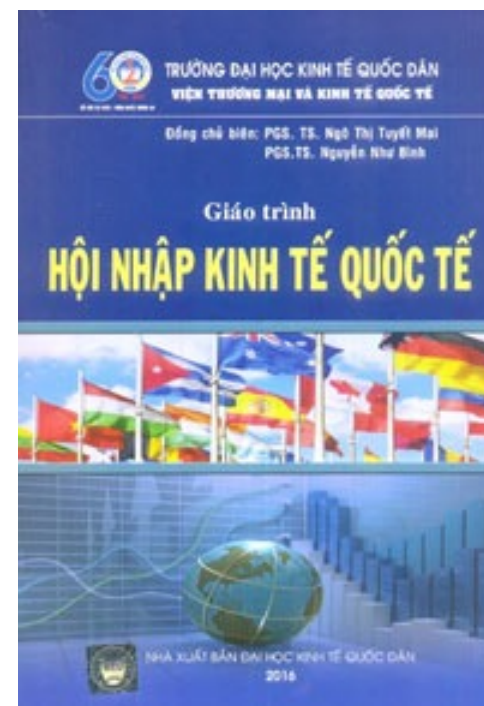
**VẤN ĐỀ ĐẶT RA CHO PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI
VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ CỦA VIỆT NAM**

(Sách chuyên khảo)

(Xuất bản lần thứ hai, có sửa chữa, bổ sung)

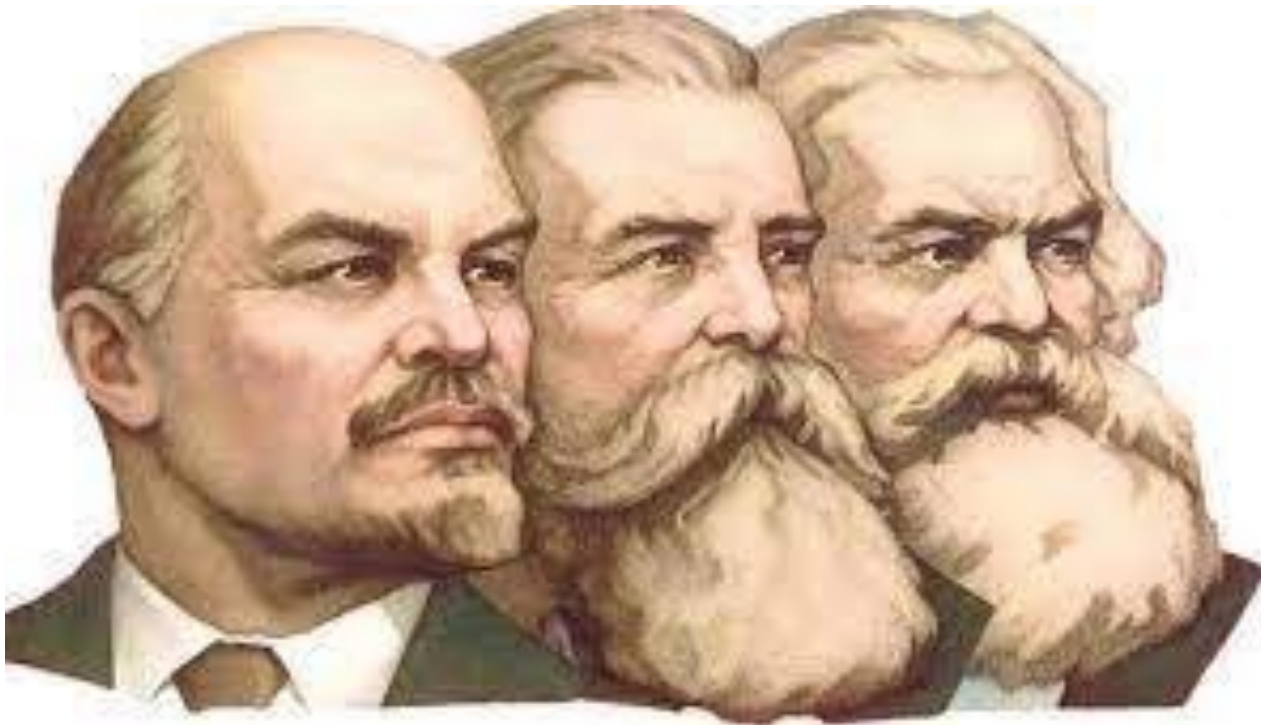
ST

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

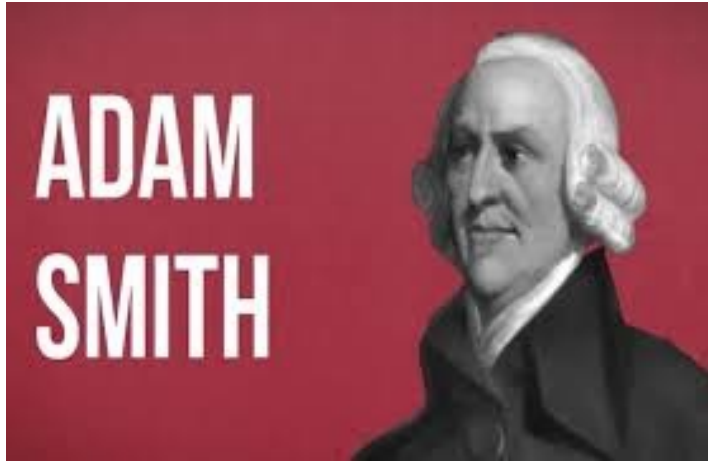
CHƯƠNG 1

ĐỐI TƯỢNG, PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU VÀ CHỨC NĂNG CỦA KTCT

1.1. KHÁI QUÁT SỰ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN CỦA KTCT

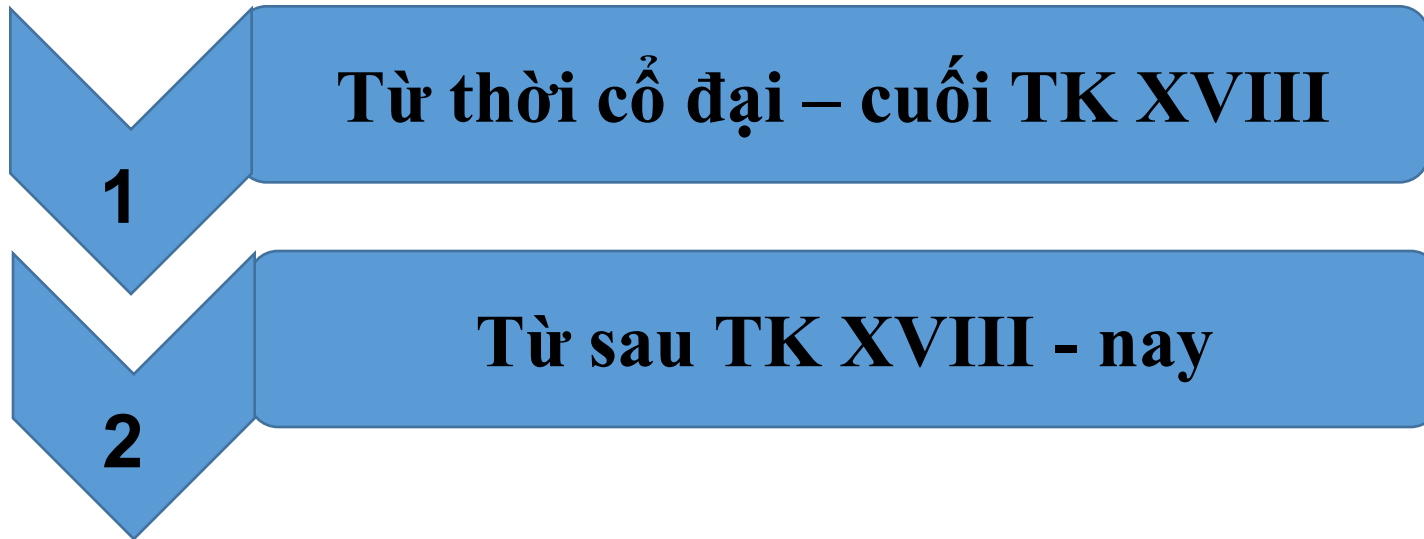
Đến thế kỷ XVIII, với sự xuất hiện lý luận của A.Smith (nhà kinh tế Anh) KTCT trở thành một khoa học có hệ thống.

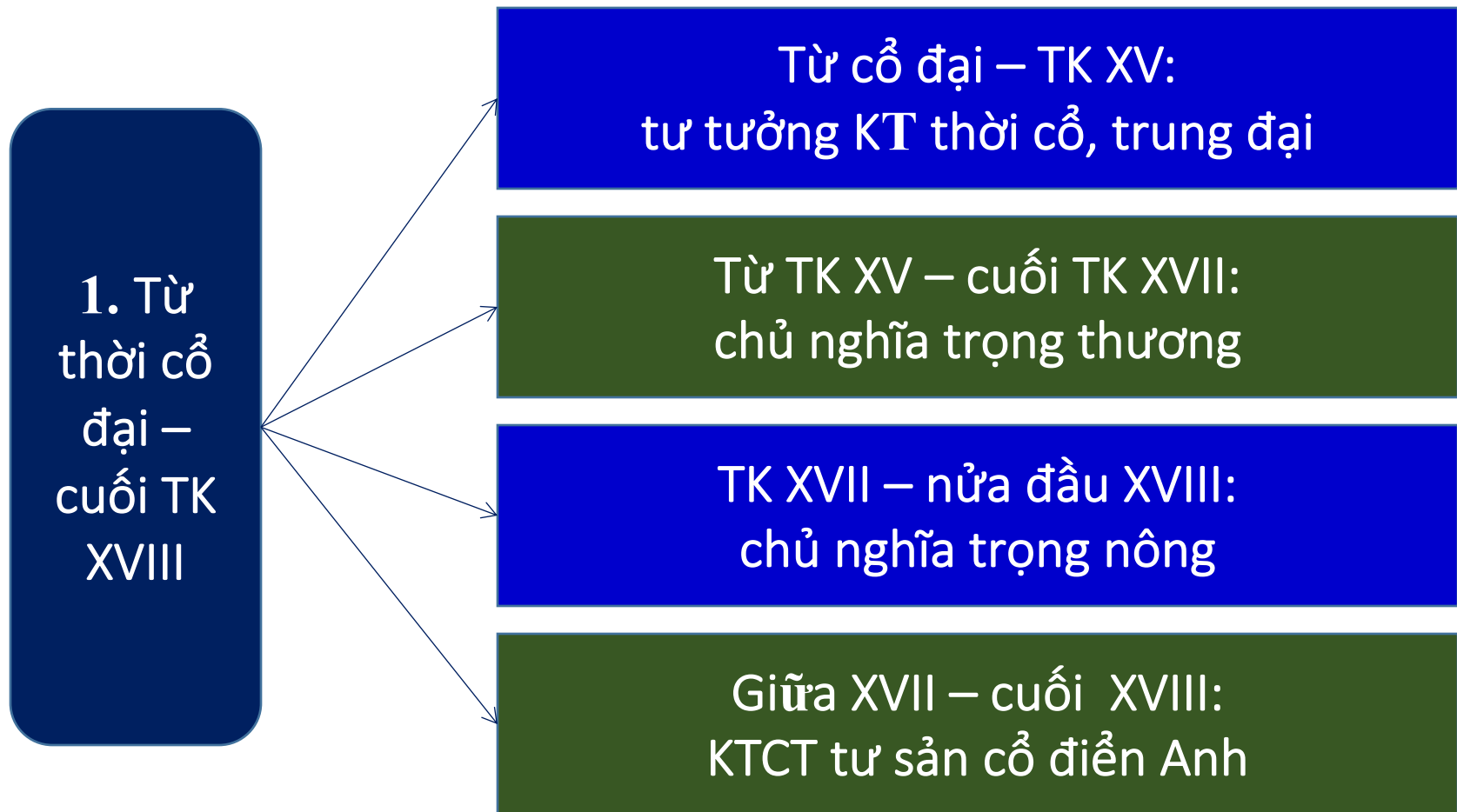
Thuật ngữ KTCT xuất hiện vào vào đầu TK XVII, trong tác phẩm “*Chuyên luận về KTCT*” năm 1615, của nhà kinh tế học người Pháp A.Montchretien.

1.1. Khái quát sự hình thành và phát triển của KTCT

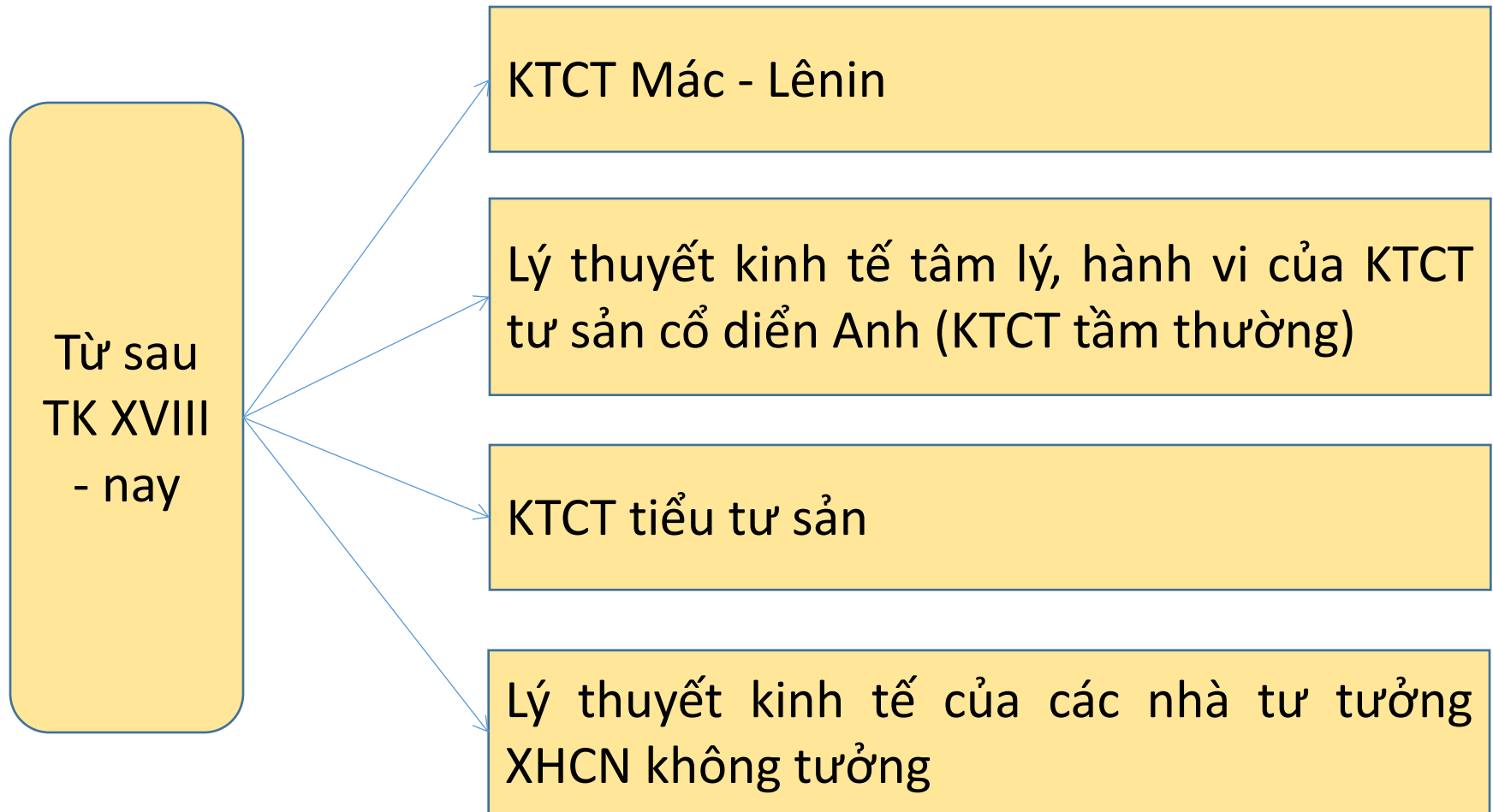
Quá trình phát triển của tư tưởng kinh tế chia làm 2 giai đoạn:

1. Khái quát sự hình thành và phát triển của KTCT

1. Khái quát sự hình thành và phát triển của KTCT

1. Khái quát sự hình thành và phát triển của KTCT

Kinh tế chính trị

một môn khoa học kinh tế có mục đích nghiên cứu là tìm ra các quy luật chi phối sự vận động của các hiện tượng và quá trình hoạt động kinh tế của con người tương ứng với những trình độ phát triển nhất định của xã hội

CÁC TRƯỜNG PHÁI KTCT TRƯỚC MÁC

Trường phái KTCT	Ưu điểm	Hạn chế
CN trọng thương (XV – cuối XVII)	<ul style="list-style-type: none"> - Đối tượng nghiên cứu: lưu thông - Giải thích hiện tượng kinh tế bằng lý luận. - Đề cao vai trò của thương mại – TMQT - Nhân thức vai trò của Nhà nước 	<ul style="list-style-type: none"> - Chưa hiểu đúng về nguồn gốc của sự giàu có; về lợi nhuận trong thương mại - Chưa nêu lên bản chất bên trong của hiện tượng kinh tế
CN trọng nông (Giữa TK XIII Pháp)	<ul style="list-style-type: none"> - Đối tượng nghiên cứu: sản xuất nông nghiệp - LĐ nông nghiệp là LĐ có ích tạo ra SP thặng dư cho XH - Quy luật khách quan chi phối hoạt động của con người 	<ul style="list-style-type: none"> - Chỉ coi NN là ngành sx duy nhất, là nguồn gốc của giàu có, chưa thấy vai trò quan trọng của CN - Chưa thấy MQH sản xuất và lưu thông.
Tư sản cổ điển Anh (giữa TK XVII)	<ul style="list-style-type: none"> -Đối tượng nghiên cứu: sản xuất -Lý thuyết “Bàn tay vô hình” -Lý luận giá trị - lao động 	<ul style="list-style-type: none"> -LĐ khai thác vàng bạc mới là lao động tạo ra giá trị -Giá trị : Tiền công, lợi nhuận, địa tô -Tiền lương là giá cả của lao động -Lợi nhuận sinh ra từ chi phí SX -Chưa hiểu mâu thuẫn GTSD và GT;...

ĐÓNG GÓP CỦA MÁC - ĂNGGHEN TRONG LỊCH SỬ HỌC THUYẾT KINH TẾ

Thứ
nhất

- Marx là người đầu tiên phát hiện ra tính chất hai mặt của lao động sản xuất hàng hóa

Thứ
hai

- Trên cơ sở lý luận giá trị, Marx đã xây dựng lý luận “Giá trị thặng dư”

Thứ
ba

- Marx đã vạch ra bản chất của tiền công dưới CNTB là giá cả (giá trị) của sức lao động chứ không phải giá cả của lao động

ĐÓNG GÓP CỦA MÁC - ĂNGGHEN TRONG LỊCH SỬ HỌC THUYẾT KINH TẾ

Thứ tư

- Là người đầu tiên phân chia tư bản thành tư bản bất biến và tư bản khả biến

Thứ năm

- Phân tích quá trình tích lũy tư bản trong điều kiện cấu tạo hữu cơ tăng lên → thất nghiệp và bần cùng hóa GCVS → mâu thuẫn cơ bản CNTB ngày càng sâu sắc

ĐÓNG GÓP CỦA MÁC - ĂNGGHEN TRONG LỊCH SỬ HỌC THUYẾT KINH TẾ

Thứ tư

- Là người đầu tiên phân chia tư bản thành tư bản bất biến và tư bản khả biến

Thứ năm

- Phân tích quá trình tích lũy tư bản trong điều kiện cấu tạo hữu cơ tăng lên → thất nghiệp và bần cùng hóa GCVS → mâu thuẫn cơ bản CNTB ngày càng sâu sắc

ĐÓNG GÓP CỦA MÁC - ĂNGGHEN TRONG LỊCH SỬ HỌC THUYẾT KINH TẾ

Thứ sáu

- Marx chỉ ra cơ chế chuyển hóa giá trị thặng dư thành lợi nhuận và lợi nhuận bình quân, giá trị hàng hóa thành giá cả sản xuất trong điều kiện tự do cạnh tranh...

Thứ bảy

- Marx hoàn chỉnh lý luận tái sản xuất của tổng tư bản xã hội

CỔNG HIẾN CỦA V.I.LENIN TRONG HỌC THUYẾT KINH TẾ MÁC - LÊNIN

Bổ sung, phát triển học thuyết kinh tế của K.Marx
trong thời kỳ CNTB ĐQ

1. Lý luận về chủ nghĩa
đế quốc

2. Lý luận về thời kỳ
quá độ lên chủ nghĩa xã
hội và về CNXH

Lý luận của V.I.Lenin về chủ nghĩa đế quốc

ĐẶC ĐIỂM KINH TẾ CỦA CNĐQ

Tập trung sản xuất và các tổ chức độc quyền

Tư bản tài chính và đầu sỏ tài chính

Xuất khẩu tư bản

Sự hình thành những liên minh độc quyền quốc tế của tư bản

Sự phân chia TG về lãnh thổ giữa các cường quốc đế quốc

Lý luận của Lenin về thời kỳ quá độ lên CNXH và về CNXH

- Cơ sở vật chất – kỹ thuật và người LĐ có trình độ → NSLĐ cao hơn so với CNTB
- → học các chuyên gia tư sản

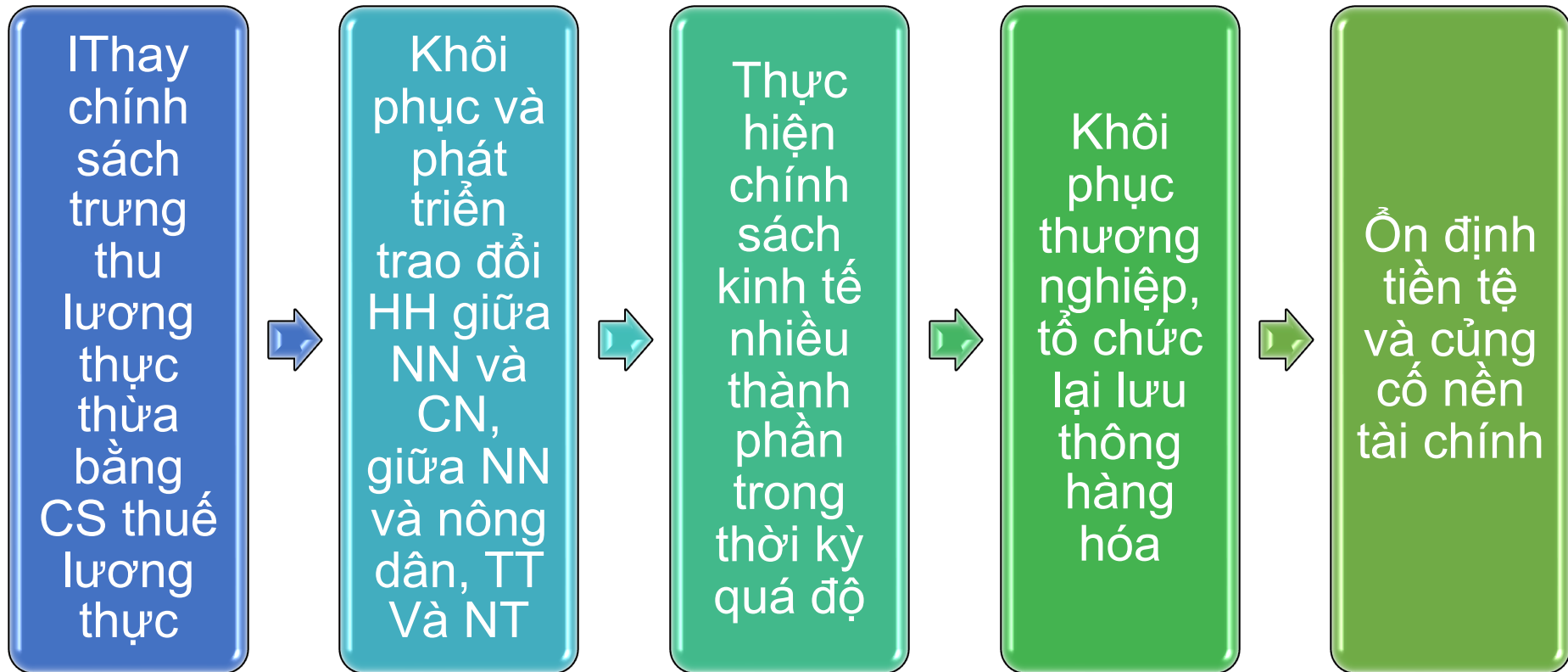
LLSX

- Nền kinh tế nhiều thành phần.
- Chính sách kinh tế mới NEP.

QHSX

Lý luận của Lenin về thời kỳ quá độ lên CNXH

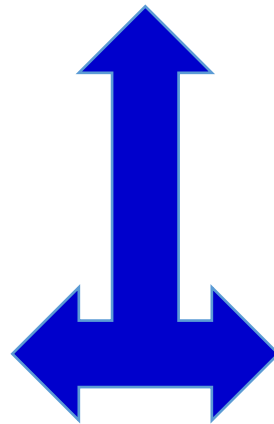
Chính sách kinh tế mới - NEP

Học thuyết kinh tế của chủ nghĩa Marx-Lenin

Xuất phát từ
thực tiễn mâu
thuẫn KT-XH
TBCN
TK XIX

Kế thừa, bổ
sung, phát triển
chủ yếu của lý
luận KTCT
TSCĐ Anh
(XVII – XVIII)

Tài năng, trí tuệ
của Marx –
Engels và phát
triển của
V.I.Lenin

VIỆT NAM

Trước đổi mới

- Kế thừa kết quả nghiên cứu của các học giả KTCT Xô Viết
- Nội dung KTCT gồm: PTSX TBCN và thời kỳ quá độ lên CNXH ở VN

TRƯỚC ĐỔI MỚI

Về PTSX TBCN

- Bản chất bóc lột của QHSX TBCN,
- Xóa bỏ: các quan hệ hàng hóa – tiền tệ, sở hữu tư nhân, các quan hệ thị trường trong thời kỳ quá độ lên CNXH

Về thời kỳ quá độ lên CNXH ở VN

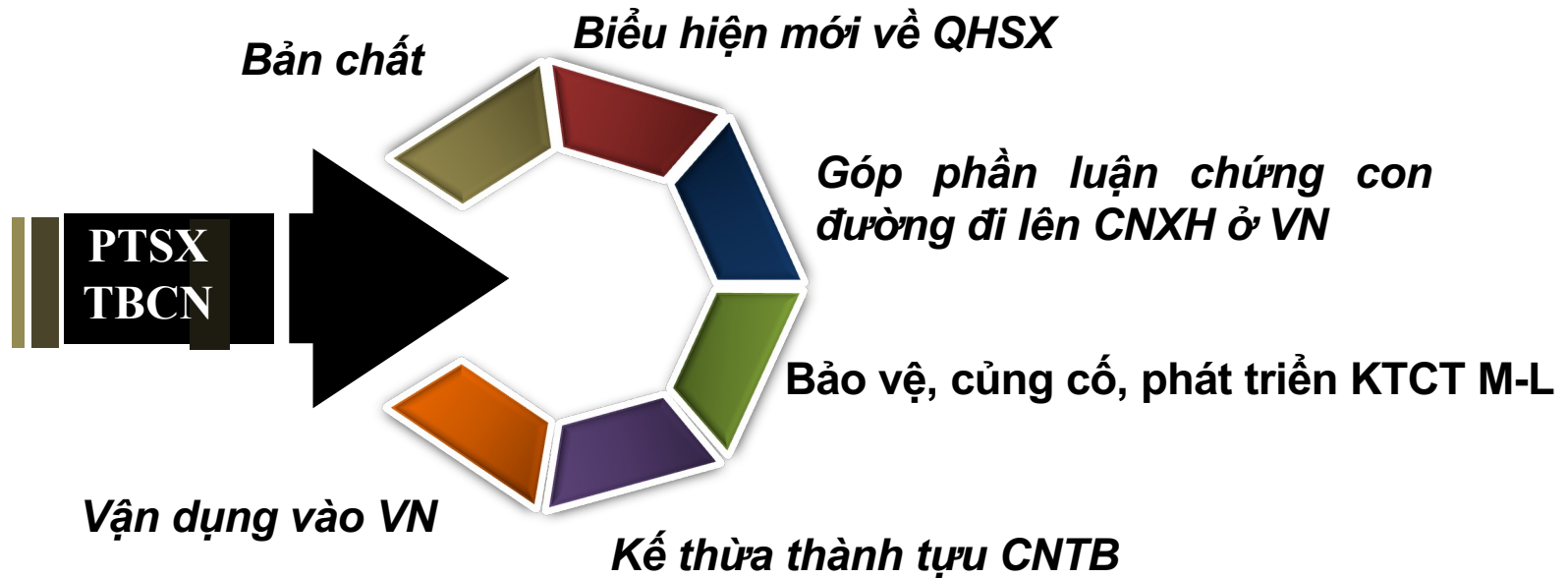
- Không chú ý: yếu tố khách quan và đặc thù của bước quá độ lên CNXH ở VN
- chưa tạo lập cơ sở khoa học lý luận KTCT vững chắc cho việc bỏ qua chế độ TBCN ở VN.

VIỆT NAM

**Sau đổi
mới**

- **Phương thức sản xuất TBCN**
- **Thời kỳ quá độ lên CNXH ở VN**

Sau đổi mới

Thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam

Khắc phục chủ quan duy ý chí và sự kế thừa máy móc trong nghiên cứu

01

Chú trọng đến tính quy luật chung đi lên CNXH và bối cảnh lịch sử của VN

02

Tạo lập và phát triển cơ sở khoa học về KTCT cho hoạch định các chủ trương, đường lối, chính sách KT của Đảng và NN

04

Cụ thể hóa vấn đề: sở hữu, TPKT, CNH, HĐH gắn với KT tri thức; phát triển KTTT định hướng XHCN...

03

Xác định rõ lộ trình, bước đi, thực chất con đường đi lên CNXH bỏ qua chế độ TBCN

2. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu KTCT Mác - Lênin

Chủ nghĩa trọng thương

Chủ nghĩa trọng nông

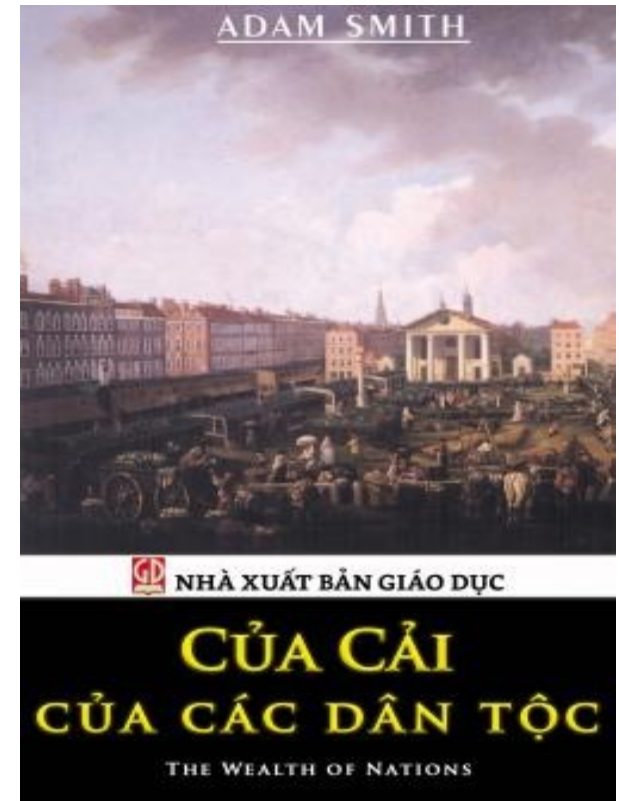
Đối
tượng
nghiên
cứu

2. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu KTCT Mác - Lênin

KTCT tư sản cổ điển Anh

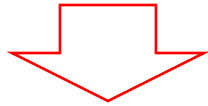

nguồn gốc của của cải và
sự giàu có của các dân tộc

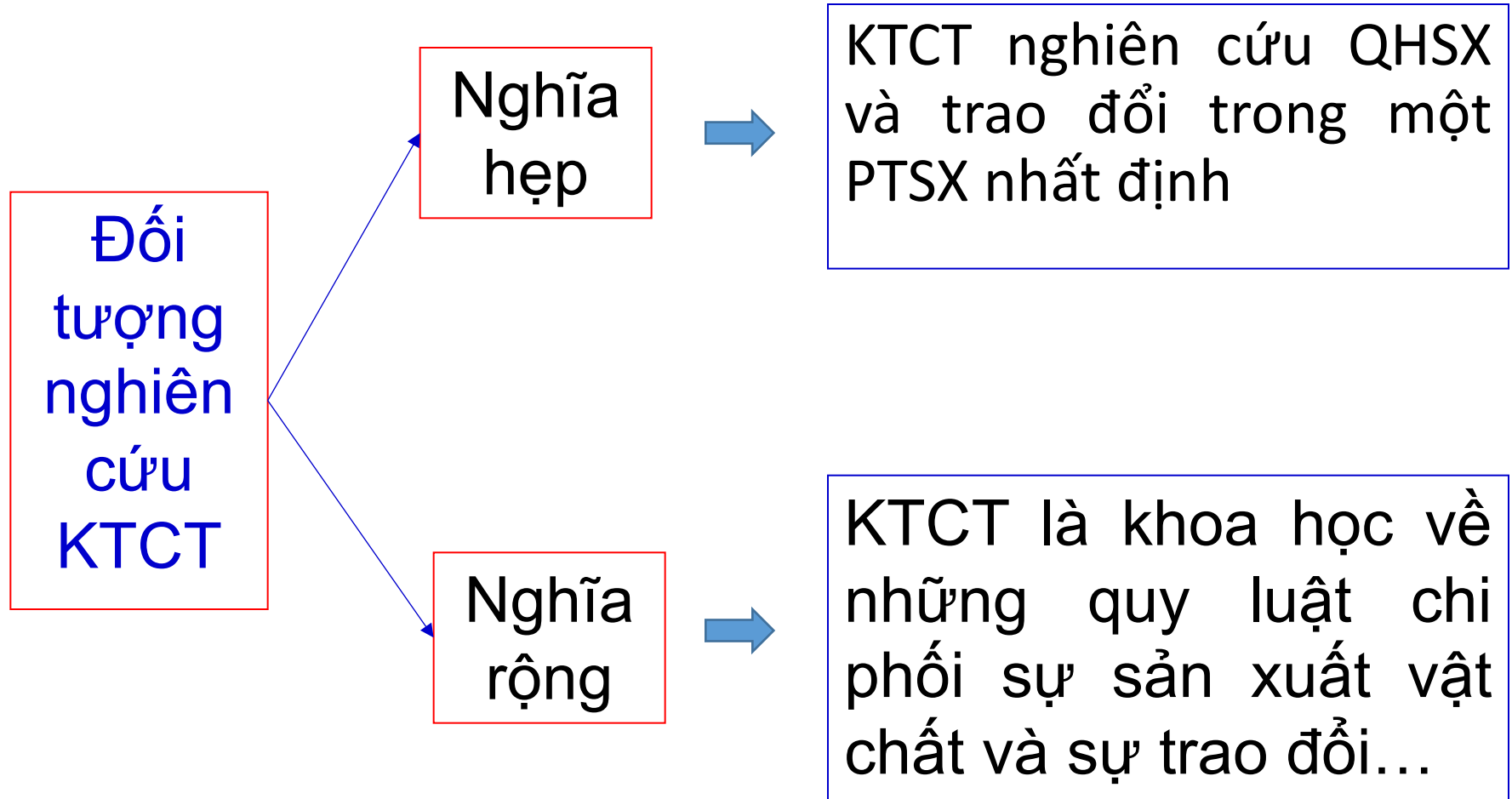
2. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu KTCT Mác - Lênin

C.Mác và Ph.Ăngghen

Đối tượng của KTCT là các quan hệ của sản xuất và trao đổi trong PTSX mà các quan hệ đó hình thành và phát triển

2. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu KTCT Mác - Lênin

2. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu KTCT Mác - Lênin

Các quan hệ xã hội của sản xuất và trao đổi mà các quan hệ này được đặt trong sự liên hệ biện chứng với trình độ phát triển của lực lượng sản xuất và kiến trúc thượng tầng tương ứng của một phương thức sản xuất nhất định.

MỤC ĐÍCH

- + Tìm ra bản chất của các hiện tượng và quá trình kinh tế.
- + Tìm ra các phạm trù, quy luật kinh tế vận động ở các giai đoạn phát triển nhất định của xã hội loài người.

Ý nghĩa của các quy luật kinh tế

- Quy luật kinh tế là cơ sở của chính sách kinh tế. Còn chính sách kinh tế là sự vận dụng các quy luật kinh tế và các quy luật khác vào hoạt động kinh tế.
- Chính sách kinh tế chỉ đi vào cuộc sống, mang lại hiệu quả kinh tế cao khi nó phù hợp với yêu cầu của quy luật kinh tế và đáp ứng được lợi ích kinh tế của con người.

b. Phương pháp nghiên cứu của KTCT Mác - Lênin

1

Trừu tượng hóa khoa học

Gạt bỏ những cái không quan trọng, tạm thời, không phổ biến ra khỏi quá trình kinh tế được nghiên cứu, hoặc là tạm gác lại một số nhân tố nào đó nhằm tách ra những cái điển hình, ổn định, phổ biến, nhờ vậy mà nắm được bản chất của quá trình kinh tế đó.

Phương pháp logic kết hợp lịch sử

Phương pháp lịch sử là phương pháp tái hiện trung thực bức tranh quá khứ của sự vật, hiện tượng theo đúng trình tự thời gian và không gian như nó đã từng diễn ra (quá trình ra đời, phát triển, tiêu vong).

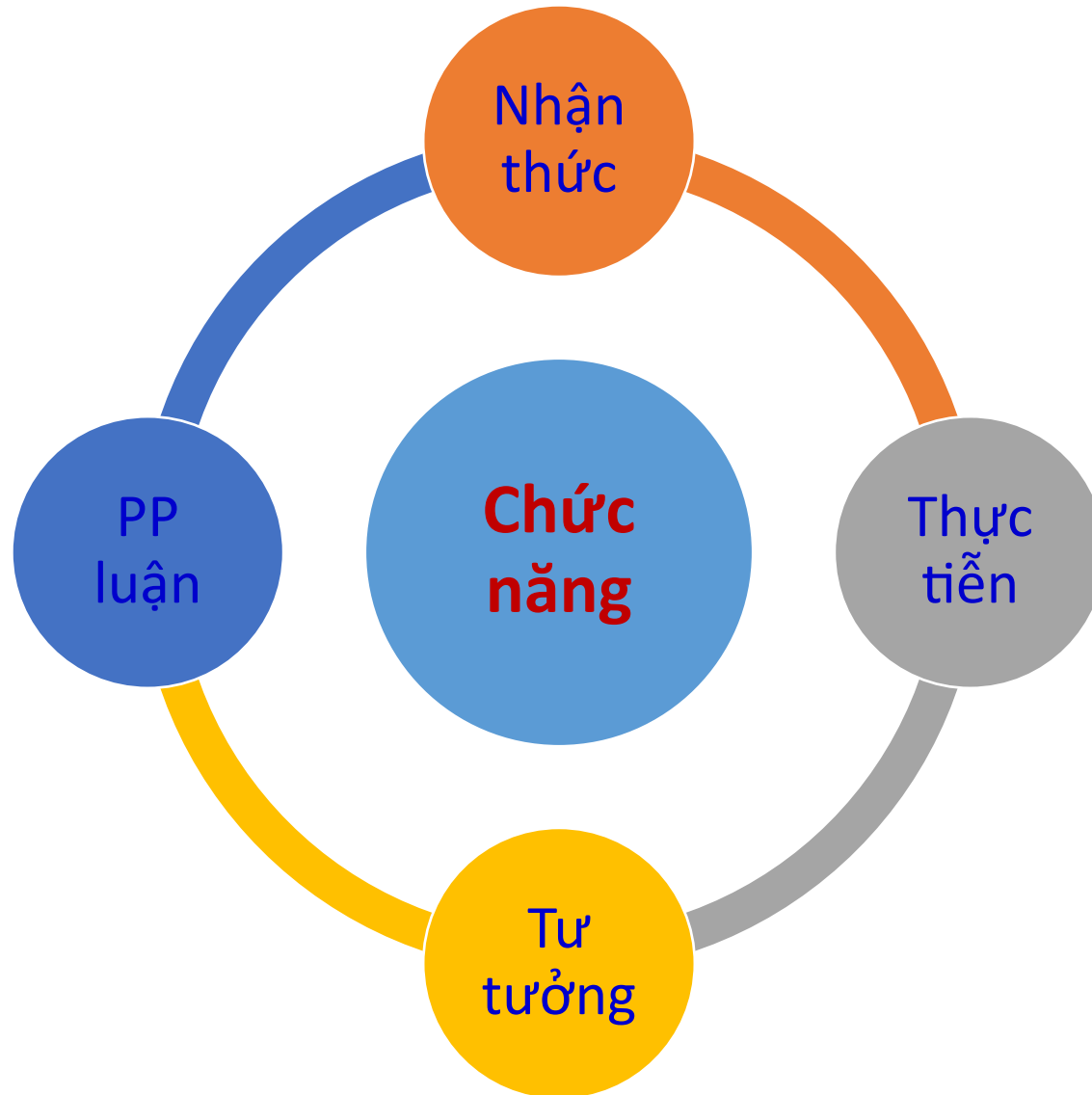
Phương pháp logic là phương pháp nghiên cứu tổng quát các sự kiện, hiện tượng lịch sử, loại bỏ các yếu tố ngẫu nhiên, không cơ bản để làm bộc lộ bản chất, tính tất yếu và quy luật vận động và phát triển khách quan của sự kiện, hiện tượng lịch sử đang “ẩn mình” trong các yếu tố tất nhiên lẫn ngẫu nhiên phức tạp ấy

b. Phương pháp nghiên cứu của KTCT Mác - Lênin

Phương pháp luận duy vật biện chứng

3. Chức năng của KTCT Mác - Lênin

Ôn tập chương 1

1. KTCT là gì?
2. Đối tượng nghiên cứu KTCT M-L;
3. Phương pháp nghiên cứu KTCT M-L;
4. Chức năng của KTCT Mác – Lênin?

